

Den Haag

ADVIEZEN – Adviescommissie omgevingskwaliteit en cultureel erfgoed Den Haag 1

Gemeente Den Haag, 17 september 2025

Locatie:

Spui C01.09

Aanwezig:

Marc Reniers	Voorzitter
Alexander Pols	Lid
Annuska Pronkhorst	Lid
Berdie Olthof	Lid
Franz Ziegler	Lid
Joris Molenaar	Lid

Secretaris:

William de Ronde

A. HAMERSTUKKEN

De commissie is akkoord gegaan met de adviezen uit de ter plekke voorgelegde hamerstukkenlijst(en):

Hamerstukkenlijst voor vaststelling op 17 september 2025

B. BESPREEKSTUKKEN

De commissie heeft over onderstaande plannen geadviseerd. De adviezen zijn ter plekke vastgesteld.

1 Koningin Julianaplein 10

20250917 B/2025-31224

Bouwen: het renoveren van het gebouw Koningin Julianaplein 10 (gebouw Stichthage).

Akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie is positief over de gemaakte uitwerking van de te vervangen gevelpanelen en kan akkoord gaan met het bouwplan, wel worden er aan dit akkoord een aantal voorwaarden en opmerkingen gesteld.

Het geselecteerde materiaal duplicor van Nabasco kan nog niet volledige beoordeeld worden, hiervoor dient een mock-up te worden gerealiseerd in de juiste kleur en textuur die op de locatie beoordeeld kan worden. De geschuurde variant leek er nu het beste uit te komen maar verdere uitwerking in de mock-up is benodigd. Er is enige zorg dat de panelen op afstand te veel op een golfplaat achtige bekleding gaan lijken.

Ook geeft de commissie aan zich de mogelijkheid te geven om de drie banden naast de stationsoverkapping te kunnen beoordelen. Deze worden in de plannen nu niet vervangen deze beoordeling hangt samen met de beoordeling van de mock-up op locatie. Tot slot suggereert de commissie om de positie en/of vormgeving van de NS-letters en de klok te herzien. In de huidige situatie sluiten deze onvoldoende aan bij de verdeling van de betonpanelen.

2 Neherkade 1 en hoek Neherkade en Slachthuislaan

20250917 B/202021660

Bouwen: het bouwen van 2 woontorens met totaal 425 appartementen en commerciële ruimten in de plint ter plaatse van Neherkade 1 en hoek Neherkade en Slachthuislaan.

Enkel de woontoren op de hoek Neherkade en Slachthuislaan is beoordeeld.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota en het BKD Slachthuislaan-Neherkade.

De voorgestelde toren op de hoek van de Neherkade en de Slachthuislaan heeft een extra verdieping gekregen en enkele gevelwijzigingen ondergaan. De commissie geeft mee dat de toevoeging van drie stijlen, het kozijnprofiel en de kleur van de kozijnen, evenals de verhoogde band met rollaag boven de plint, goed voorstelbaar zijn. Collegiaal wordt gesuggereerd om meer studie te doen naar de horizontale reclameband en de tweede band, alsmede naar het vlak tot waar de natuursteen wordt doorgezet. Volgens de commissie kan dit sterker worden uitgewerkt dan nu is voorgesteld. De commissie merkt op dat de dakopbouw met techniek nog steeds duidelijk zichtbaar is vanaf de openbare ruimte en onvoldoende is geïntegreerd in het volume. De opbouw verdient meer aandacht en verdere studie. Op dit moment steekt de harde/strakke luchtlijn van het strekmetaal te sterk af tegen de kroonafwerking. Ook is de werking van de kleur op de getoonde beelden moeilijk goed in te schatten. Gevraagd wordt om te onderzoeken hoe de opbouw zich beter kan verhouden tot de kroonafwerking, zodat er een luchtlijn ontstaat die een logische voortzetting vormt van de beëindiging van het gebouw.

De wijziging van de kopgevel wordt door de commissie als te versoberd beoordeeld en vormt daarmee geen verbetering. Ook hier dient meer relatie te worden gelegd met de kroonafwerking.

Met betrekking tot de optie voor zonnecellen in de glazen balustrades merkt de commissie het volgende op: zonnecellen in borstweringen zijn in principe voorstelbaar, maar de toepassing staat of valt met het type, kleur en de afmetingen van de cellen. Er dient voldoende transparantie tussen de cellen aanwezig te zijn, zodat de borstwering niet als een gesloten paneel wordt ervaren.

Tot slot bevraagt de commissie de programmering en de invloed hiervan op de openbare ruimte op de begane grond. Met name de zes parkeerplekken, die een toegang in de plint vereisen en zorgen voor onwenselijke gesloten gevelvlakken. De commissie geeft mee dat een invulling met een levendig programma, zoals bedrijfsruimten, de voorkeur verdient, omdat dit de kwaliteit van de plintindeling aanzienlijk ten goede zou komen.

De detaillering ontbrak tijdens de beoordeling; we zien deze graag terug in een volgende bespreking.

3 Plein 12

20250917 B/2025-29320

Monument: het renoveren en veranderen van de woning Plein 12 door het maken van een trap naar de zolder, het wijzigen van de indeling, het isoleren van de binnengevel en het versterken van bestaande portalen in de kapconstructie.

Niet akkoord

De commissie heeft dit agendapunt in samenhang met de agendapunten 4, 5 en 6 en de drie aanvullende agendapunten beoordeeld.

Dergelijke ingrijpende wijzigingen aan een monument vergen een vooraf opgestelde waardestelling en een zorgvuldige beoordeling. Volgens de commissie is hier zonder voldoende voorbereiding en met een zekere roekeloosheid te werk gegaan. Er wordt op een aantal onderdelen advies gevraagd.

Plafonds: Het nog niet aangepaste plafond bevat nog duidelijk zichtbare oorspronkelijke decoratieve elementen. De commissie acht het essentieel dat deze elementen volledig en zorgvuldig gerestaureerd worden. Het is niet toegestaan om een verlaagd plafond aan te brengen dat deze historische onderdelen aan het zicht onttrekt. Dergelijke oplossingen gaan rechtstreeks in tegen het behoud en beleefbaar houden van de monumentale binnenruimte.

Trap: De toevoeging van een extra trap acht de commissie niet passend binnen het monumentaal ensemble. Gezien de ernst en prioriteit van de andere genoemde ingrepen zal dit punt echter niet leiden tot een negatief advies, mits de andere onderdelen zorgvuldig worden hersteld.

Algemene voorwaarden: voor alle genoemde onderdelen geldt dat de aanpassingen en de uitvoering vooraf uitvoerig met Monumentenzorg moeten worden afgestemd. Daarbij dienen ook alle technische eisen in acht te worden genomen, zoals de richtlijnen voor monumentenglas, maatvoering en detaillering van het toe te passen kozijnhout, de reconstructie van de dakspanten en de wijze van restaureren.

4 Plein 12

20250917 B/2025-29321

Bouwen: het veranderen van de woning Plein 12 door het wijzigen van het glas in de kozijnen aan de zij- en voorgevel van enkel glas naar HR++ glas.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie heeft dit agendapunt in samenhang met de agendapunten 4, 5 en 6 en de drie aanvullende agendapunten beoordeeld.

Dergelijke ingrijpende wijzigingen aan een monument vergen een vooraf opgestelde waardestelling en een zorgvuldige beoordeling. Volgens de commissie is hier zonder voldoende voorbereiding en met een zekere roekeloosheid te werk gegaan. Er wordt op een aantal onderdelen advies gevraagd.

Kozijnen, ramen en glas: De voorgestelde kozijnen en ramen dienen zorgvuldig en restauratief te worden hersteld, met toepassing van een passend glaspakket, inclusief het herstellen van het aanwezige glas-in-lood. Dit is noodzakelijk om de monumentale waarde van de gevel te behouden en tot een kwalitatieve restauratie te komen.

Algemene voorwaarden: voor alle genoemde onderdelen geldt dat de aanpassingen en de uitvoering vooraf uitvoerig met Monumentenzorg moeten worden afgestemd.

Daarbij dienen ook alle technische eisen in acht te worden genomen, zoals de richtlijnen voor monumentenglas, maatvoering en detaillering van het toe te passen kozijnhout, de reconstructie van de dakspanten en de wijze van restaureren.

5 Plein 12

20250917 B/2025-29321

Cultuurhistorie: het veranderen van de woning Plein 12 door het wijzigen van het glas in de kozijnen aan de zij- en voorgevel van enkel glas naar HR++ glas.

Niet akkoord

Het bouwplan is beoordeeld in het kader van de dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie'.

De commissie heeft dit agendapunt in samenhang met de agendapunten 4, 5 en 6 en de drie aanvullende agendapunten beoordeeld.

Dergelijke ingrijpende wijzigingen aan een monument vergen een vooraf opgestelde waardestelling en een zorgvuldige beoordeling. Volgens de commissie is hier zonder voldoende voorbereiding en met een zekere roekeloosheid te werk gegaan. Er wordt op een aantal onderdelen advies gevraagd.

Kozijnen en glas: De voorgestelde ramen dienen zorgvuldig en restauratief te worden hersteld, met toepassing van een passend glaspakket, inclusief het herstellen van het aanwezige glas-in-lood. Dit is noodzakelijk om de monumentale waarde van de gevel te behouden en tot een kwalitatieve restauratie te komen.

Algemene voorwaarden: voor alle genoemde onderdelen geldt dat de aanpassingen en de uitvoering vooraf uitvoerig met Monumentenzorg moeten worden afgestemd. Daarbij dienen ook alle technische eisen in acht te worden genomen, zoals de richtlijnen voor monumentenglas, het toe te passen kozijnhout, de reconstructie van de dakspanten en de wijze van restaureren.

6 Plein 12

20250917 B/2025-29321

Monument: het veranderen van de woning Plein 12 door het wijzigen van het glas in de kozijnen aan de zij- en voorgevel van enkel glas naar HR++ glas.

Niet akkoord

De commissie heeft dit agendapunt in samenhang met de agendapunten 4, 5 en 6 en de drie aanvullende agendapunten beoordeeld.

Dergelijke ingrijpende wijzigingen aan een monument vergen een vooraf opgestelde waardestelling en een zorgvuldige beoordeling. Volgens de commissie is hier zonder voldoende voorbereiding en met een zekere roekeloosheid te werk gegaan. Er wordt op een aantal onderdelen advies gevraagd.

Kozijnen en glas: De voorgestelde ramen dienen zorgvuldig en restauratief te worden hersteld, met toepassing van een passend glaspakket, inclusief het herstellen van het aanwezige glas-in-lood. Dit is noodzakelijk om de monumentale waarde van de gevel te behouden en tot een kwalitatieve restauratie te komen.

Algemene voorwaarden: voor alle genoemde onderdelen geldt dat de aanpassingen en de uitvoering vooraf uitvoerig met Monumentenzorg moeten worden afgestemd. Daarbij dienen ook alle technische eisen in acht te worden genomen, zoals de richtlijnen voor monumentenglas, het toe te passen kozijnhout, de reconstructie van de dakspanten en de wijze van restaureren.

7 Van Hogenhoucklaan 35

20250917 B/2024-09349

Bouwen (beginselaanvraag): het slopen van de kantine, opstallen en tennishal Van Hogenhoucklaan 35, het kappen van bomen, het bouwen van vervangende nieuwbouw en het aanleggen van een kunstgrasveld met verlichting.

De beoordeling van dit beginselplan is uitgesteld.

8 Van Hogenhoucklaan 35

20250917 B/2024-09349

Cultuurhistorie (beginselaanvraag): het slopen van de kantine, opstallen en tennishal Van Hogenhoucklaan 35, het kappen van bomen, het bouwen van vervangende nieuwbouw en het aanleggen van een kunstgrasveld met verlichting.

De beoordeling van dit beginselplan is uitgesteld.

Aanvullend Plein 12

20250917 B/2025-29323

Bouwen: het veranderen van de woning Plein 12 door het verhogen van kilgoot tussen de zadeldaken, het aanpassen van een portaal in de kapconstructie, het maken van een trap naar de zolder, het wijzigen van de indeling, het isoleren van de binnengevel en het versterken van bestaande portalen in de kapconstructie.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie heeft dit agendapunt in samenhang met de agendapunten 4, 5 en 6 en de drie aanvullende agendapunten beoordeeld.

Dergelijke ingrijpende wijzigingen aan een monument vergen een vooraf opgestelde waardestelling en een zorgvuldige beoordeling. Volgens de commissie is hier zonder voldoende voorbereiding en met een zekere roekeloosheid te werk gegaan. Er wordt op een aantal onderdelen advies gevraagd.

Kap / constructie: De commissie is helder in haar beoordeling; de ingreep tast de historische kap ernstig aan, zowel door het verwijderen van historisch materiaal en oorspronkelijke dakconstructies als door het wijzigen van de samenstelling en vorm van het dak. Het oorspronkelijke kapbeeld bestond uit een langskap aan het Plein, met daar haaks op drie afzonderlijke kappen, karakteristiek vormgegeven met zakgoten. Deze samenhang is door de wijziging verloren gegaan. De commissie adviseert daarom dat de kapvorm, inclusief de aangetaste dakspanten, volledig wordt gereconstrueerd naar de oorspronkelijke staat, inclusief de bijbehorende zakgootvorm.

Trap: De toevoeging van een extra trap acht de commissie niet passend binnen het monumentaal ensemble. Gezien de ernst en prioriteit van de andere genoemde ingrepen zal dit punt echter niet leiden tot een negatief advies, mits de andere onderdelen zorgvuldig worden hersteld.

Algemene voorwaarden: voor alle genoemde onderdelen geldt dat de aanpassingen en de uitvoering vooraf uitvoerig met Monumentenzorg moeten worden afgestemd. Daarbij dienen ook alle technische eisen in acht te worden genomen, zoals de richtlijnen voor monumentenglas, het toe te passen kozijnhout, de reconstructie van de dakspanten en de wijze van restaureren.

Aanvullend Plein 12

20250917 B/2025-29323

Cultuurhistorie: het veranderen van de woning Plein 12 door het verhogen van kilgoot tussen de zadeldaken, het aanpassen van een portaal in de kapconstructie, het maken van een trap naar de zolder, het wijzigen van de indeling, het isoleren van de binnengevel en het versterken van bestaande portalen in de kapconstructie.

Niet akkoord

Het bouwplan is beoordeeld in het kader van de dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie'.

De commissie heeft dit agendapunt in samenhang met de agendapunten 4, 5 en 6 en de drie aanvullende agendapunten beoordeeld.

Dergelijke ingrijpende wijzigingen aan een monument vergen een vooraf opgestelde waardestelling en een zorgvuldige beoordeling. Volgens de commissie is hier zonder voldoende voorbereiding en met een zekere roekeloosheid te werk gegaan. Er wordt op een aantal onderdelen advies gevraagd.

Kap / constructie: De commissie is helder in haar beoordeling; de ingreep tast de historische kap ernstig aan, zowel door het verwijderen van historisch materiaal en oorspronkelijke dakconstructies als door het wijzigen van de samenstelling en vorm van het dak. Het oorspronkelijke kapbeeld bestond uit een langskap aan het Plein, met daar haaks op drie afzonderlijke kappen, karakteristiek vormgegeven met zakgoten. Deze samenhang is door de wijziging verloren gegaan. De commissie adviseert daarom dat de kapvorm, inclusief de aangetaste dakspanten, volledig wordt gereconstrueerd naar de oorspronkelijke staat, inclusief de bijbehorende zakgootvorm.

Trap: De toevoeging van een extra trap acht de commissie niet passend binnen het monumentaal ensemble. Gezien de ernst en prioriteit van de andere genoemde ingrepen zal dit punt echter niet leiden tot een negatief advies, mits de andere onderdelen zorgvuldig worden hersteld.

Algemene voorwaarden: voor alle genoemde onderdelen geldt dat de aanpassingen en de uitvoering vooraf uitvoerig met Monumentenzorg moeten worden afgestemd. Daarbij dienen ook alle technische eisen in acht te worden genomen, zoals de richtlijnen voor monumentenglas, het toe te passen kozijnhout, de reconstructie van de dakspanten en de wijze van restaureren.

Aanvullend Plein 12

20250917 B/2025-29323

Monument: het veranderen van de woning Plein 12 door het verhogen van kilgoot tussen de zadeldaken, het aanpassen van een portaal in de kapconstructie, het maken van een trap naar de zolder, het wijzigen van de indeling, het isoleren van de binnengevel en het versterken van bestaande portalen in de kapconstructie.

Niet akkoord

De commissie heeft dit agendapunt in samenhang met de agendapunten 4, 5 en 6 en de drie aanvullende agendapunten beoordeeld.

Dergelijke ingrijpende wijzigingen aan een monument vergen een vooraf opgestelde waardestelling en een zorgvuldige beoordeling. Volgens de commissie is hier zonder voldoende voorbereiding en met een zekere roekeloosheid te werk gegaan. Er wordt op een aantal onderdelen advies gevraagd.

Kap / constructie: De commissie is helder in haar beoordeling; de ingreep tast de historische kap ernstig aan, zowel door het verwijderen van historisch materiaal en oorspronkelijke dakconstructies als door het wijzigen van de samenstelling en vorm van het dak. Het oorspronkelijke kapbeeld bestond uit een langskap aan het Plein, met daar haaks op drie afzonderlijke kappen, karakteristiek vormgegeven met zakgoten. Deze samenhang is door de wijziging verloren gegaan. De commissie adviseert daarom dat de kapvorm, inclusief de aangetaste dakspanten, volledig wordt gereconstrueerd naar de oorspronkelijke staat, inclusief de bijbehorende zakgootvorm.

Trap: De toevoeging van een extra trap acht de commissie niet passend binnen het monumentaal ensemble. Gezien de ernst en prioriteit van de andere genoemde ingrepen zal dit punt echter niet leiden tot een negatief advies, mits de andere onderdelen zorgvuldig worden hersteld.

Algemene voorwaarden: voor alle genoemde onderdelen geldt dat de aanpassingen en de uitvoering vooraf uitvoerig met Monumentenzorg moeten worden afgestemd. Daarbij dienen ook alle technische eisen in acht te worden genomen, zoals de richtlijnen voor monumentenglas, het toe te passen kozijnhout, de reconstructie van de dakspanten en de wijze van restaureren.

Marc Reniers,
Voorzitter Adviescommissie omgevingskwaliteit en cultureel erfgoed Den Haag